

VLAAMSCHE BROEDERBOND, op 2 maart 1862 te Brugge opgericht als „letterkundige maatschappij”. De statuten verschenen op 16 maart 1862 en waren ondertekend door F. vanden Berghen, voorzitter, en Em. Moyson, schrijver. De Bond wilde „buiten allen invloed van staetspartyen, zyne werking beperken binnen het gebied der taelgrieven en der stoffelyke volksbelangen”. De middelen die daartoe aangewend zouden worden, waren : „petitionnementen of andere vreedzame betoogingen inrigten, publieke volksvergaderingen beroepen, liedjens, vlugschriften enz. uitgeven, tusschenkomen op het terrein der kiezingen, een bibliotheek samenstellen ter beschikking der leden, vaderlandsche konferenciën doen geven door verdienstelyke schryvers of gekende volksvrienden uit de verschillige Vlaemsche steden”.

Politieke onafhankelijkheid en gewetensvrijheid zouden volstrekt gewaarborgd zijn.

Reeds in 1863 deed zich in de Broederbond een splitsing voor : de behoudendgezinde elementen, die de bovenhand hadden, bleven in de Bond, terwijl een groep vooruitstrevenden, met F. van Mullem, in 1864 De Klauwaerts (z. aldaar) oprichtten. In 1863 trad de Vlaamsche Broederbond toe tot het Brusselse Vlaamsch Verbond, waarvan de actie gericht was op het verkrijgen van Vlaamse vertegenwoordigers in de openbare lichamen.

Tot de Eerste Wereldoorlog heeft de Vlaamsche Broederbond met ups en downs de gestelde doeleinden nagestreefd : ledenvergaderingen, meetings en openbare voordrachten belegd (o.m. met Michiel van der Voort, Jan de Laet, Julius Vuylsteke, Frans Reinhard, Edward Coremans, eigen leden), muziek (in de eerste letterkundige prijsvraag werd Breidel en de Coninck van A. Rodenbach bekroond), plechtigheden georganiseerd of bijgewoond, bij de verkiezingen voorkeur uitgesproken voor de kandidaten die beloofden de Vlaamse zaak te zullen behartigen, een boekerij, een toneelafdeling en een sprekersafdeling opgericht, aan sociaal werk gedaan (geldelijke steun aan de Gentse wevers- en spinnersmaatschappijen tijdens de katoencrisis, broodbedelingen aan noodlijdenden te Brugge).

Tussen de twee wereldoorlogen leidde de Vlaamsche Broederbond een enigszins slepend bestaan. Af en toe werd nog een spreekbeurt georganiseerd (o.m. met Achiël van Acker, Schautteet). De vereniging speelde nog een rol bij de jaarlijkse 11 juliherdenking. Na de Tweede Wereldoorlog werd nog een nieuw bestuur gekozen, maar de vereniging is zachtjes ingeslapen.

LITERATUUR : *Vlaamsche Broederbond : boekenlijst* (1887); - *Vlaamsche Broederbond : standregelen* (1896); - F. Blondeel, *Beknopt overzicht der handelingen van den kring (1862-1912)* (1912); - Avanti, *Emiel Moyson herdacht* (1922); - R. van Eenoo, *Een bijdrage tot de geschiedenis der arbeidersbeweging te Brugge (1864-1914)* (Interuniversitair Centrum voor Hedendaagse Geschiedenis, Bijdragen 4, 1959).

MARCEL BOEY